

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

6 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Grela (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Kowalski

SSN Krzysztof Wesołowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej M. O.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 7 czerwca 2021 r., I ACa 1297/18,

w sprawie z powództwa B. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko M. O.

o zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od M. O. na rzecz B. Niestandaryzowanego
Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.
5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych kosztów postępowania
kasacyjnego.**

Maciej Kowalski Jacek Grela Krzysztof Wesołowski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie zasądził od M. O. na rzecz B. Niestandardyzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. 550 000 zł z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości objętej księgą wieczystą [...], a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z 7 czerwca 2021 r. zmienił ww. wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda 440 000 zł z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości objętej księgą wieczystą [...] i do wysokości hipoteki umownej zwykłej, tj. do 440 000 zł, oddalając powództwo w odniesieniu do 110 000 zł oraz oddalił apelację w pozostałej części.

Sąd drugiej instancji ustalił, że pozwany i M. O. zawarli 19 stycznia 2005 r. umowę kredytu mieszkaniowego z Bankiem S.A. (dalej: „bank”) na sumę 440 000 zł, na okres 300 miesięcy od 19 stycznia 2005 r. do 1 stycznia 2030 r., z oprocentowaniem w wysokości 8,22% w skali roku. Kredyt zabezpieczony został hipoteką umowną zwykłą w wysokości 440 000 zł oraz hipoteką kaucyjną do 110 000 zł.

Z uwagi na niespłacenie należności bank wypowiedział powyższą umowę pismem z 13 grudnia 2006 r. z zachowaniem 30 - dniowego terminu, liczonego od dnia otrzymania zawiadomienia o wypowiedzeniu. Jednocześnie bank wezwał do spłaty całego zadłużenia. Powyższe pismo pozwany odebrał 20 grudnia 2006 r.

13 października 2009 r. bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr [...], w którym zawarto zobowiązanie dłużników: pozwanego i M. O. do zapłaty 767 016,15 zł, w tym należność główna 440 000 zł i odsetki w wysokości 327 016,15 zł. Sąd Rejonowy w Dębicy nadał bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności 10 sierpnia 2011 r.

29 października 2014 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne w całości i zwrócił wierzycielowi tytuł wykonawczy, zgodnie z wnioskiem wierzyciela z 3 października 2014 r. Komornik w toku postępowania egzekucyjnego przekazał na rzecz wierzyciela 53 579,34 zł.

14 maja 2013 r. bank zawarł z powodem umowę cesji wierzytelności względem pozwanego.

Powód wezwał pozwanego pismem z 7 grudnia 2015 r. do spłaty zadłużenia. Pismo zawierające wezwanie wysłane na adres [...]. nie zostało odebrane. Na 7 kwietnia 2016 r. zadłużenie wyniosło 1 211 510,06 zł.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że pozwany nie wykazał nieistnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką umowną zwykłą. Zdaniem Sądu nieruchomości pozwanego została obciążona dwiema hipotekami. Hipoteka zwykła zabezpieczała roszczenie o zwrot („kapitału”) udzielonego kredytu, zaś hipoteka kaucyjna ustanowiona do 110 000 zł, zabezpieczać miała spłatę oprocentowania kredytu według zmiennej stopy procentowej.

Powyższe orzeczenie zaskarżył skargą kasacyjną pozwany, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 130^{1a} § 1-3 k.p.c. przez wydanie wadliwego zarządzenia przez Sąd Apelacyjny na posiedzeniu niejawnym 4 czerwca w przedmiocie zwrotu pisma procesowego pełnomocnika pozwanego z 4 czerwca 2021 r. (zawierającego nowy zarzut naruszenia prawa materialnego), bez wskazania braków stanowiących podstawę zwrotu tego pisma, mimo że art. 130^{1a} § 2 k.p.c. wprost nakłada na sąd taki obowiązek, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, jako że zgodnie z art. 130^{1a} § 3 k.p.c. pełnomocnik pozwanego mógłby w terminie tygodnia od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pisma wnieść je ponownie, czego nie mógł uczynić z dwóch powodów, a mianowicie nie znał braków stanowiących podstawę zwrotu oraz doręczenie nastąpiło dopiero 1 lipca 2021 r., a zatem po wydaniu wyroku końcowego w sprawie, co w istocie pozbawiło pozwanego możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.);

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 75c ust. 1-3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „pr.bank.”) przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wypowiedzenie przez bank umowy kredytu było prawnie skuteczne i spowodowało stan wymagalności roszczenia powoda, podczas gdy ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw wprowadziła w pr.bank. art. 75c, który nakłada na bank obowiązek poinformowania w wezwaniu do zapłaty, kierowanym do opóźniającego

się kredytobiorcy, o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych, wniosku o restrukturyzację zadłużenia i w razie złożenia takiego wniosku, bank powinien umożliwić restrukturyzację zadłużenia przez zmianę określonych w umowie warunków lub terminów spłaty kredytu, jeżeli jest uzasadniona dokonana przez bank oceną sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania; ewentualnie uchylenia wyroku w zaskarżonej części i orzeczenia co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w zakresie 440 000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się nieuzasadniona.

Zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skargę kasacyjną strona może oprzeć na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Wykładnia powyższego przepisu nie powinna budzić wątpliwości, że uchybienie formalnoprawne może odnieść oczekiwany skutek tylko wówczas, gdy mogło mieć wpływ na wynik sprawy i to w sposób kwalifikowany o czym świadczy słowo „istotny”.

Z uzasadnienia skargi kasacyjnej wynika, że pozwany upatruje swoich racji w tym, iż pismo, które zostało wadliwie zwrócone pozbawiło go możliwości podniesienia zarzutu materialnoprawnego, w postaci naruszenia przez Sądy *meriti* art. 75c pr.bank. Bez względu jednak na to, czy rzeczone uchybienie miało miejsce, nie mogło ono mieć wpływu, a tym bardziej istotnego, na wynik sprawy i to z dwóch powodów.

Po pierwsze, Sąd *ad quem* zobowiązany był kompleksowo stosować prawo materialne bez względu na sformułowanie w tym zakresie ewentualnych zarzutów. Po drugie, zarzut obrazy prawa materialnego, podniesiony w skardze kasacyjnej, polegający na naruszeniu art. 75c ust. 1-3 pr.bank – o czym poniżej - okazał się chybiony.

Zgodnie z art. 75c ust. pr.bank. jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych. Nadto w wezwaniu tym bank informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia (art. 75c ust. 2 pr.bank.). Z kolei bank powinien, w wyniku takiego wniosku, umożliwić restrukturyzację zadłużenia przez zmianę określonych w umowie warunków lub terminów spłaty kredytu, jeżeli jest uzasadniona dokonana przez bank oceną sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy (art. 75c ust. 3 pr.bank.).

Niewątpliwie, należy zgodzić się ze skarżącym, że w judykaturze utrwaliło się zapatrywanie, iż bank dokonujący wypowiedzenia umowy kredytowej pod rządem art. 75c pr.bank. jest zobowiązany do dochowania rygorów wypowiedzenia umowy określonych przez obowiązującą ustawę, pomimo że umowa kredytowa została zawarta przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej. Istotą regulacji zawartej w cyt. art. 75c pr.bank. jest bowiem określenie wymogów dotyczących wypowiedzenia umowy, a więc innej czynności niż zawarcie umowy kredytowej. Natomiast celem tej regulacji było zwiększenie gwarancji ochrony przysługującej kredytobiorcom, co jednoznacznie przemawia za stosowaniem nowej regulacji do wypowiedzeń umów kredytowych dokonywanych w czasie obowiązywania art. 75c pr.bank. (zob. wyrok SN z 8 marca 2023 r., II CSKP 832/22).

Tymczasem skarżący pomija bardzo ważną kwestię, a mianowicie, że w okolicznościach niniejszej sprawy wypowiedzenie umowy nastąpiło 13 grudnia 2006 r.

Trafnie wskazuje się w nauce prawa, że rozwiązania zawarte w art. 75c pr.bank. można traktować jako sprowadzające się do nałożonego na bank obowiązku wykonania określonych w tym przepisie działań przed zastosowaniem rozwiązań przewidzianych w art. 75 pr.bank. na wypadek niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu, polegającego na opóźnieniu się ze spłatą tego zobowiązania a przyjęte rozwiązanie nakazuje, aby wezwanie dłużnika do dokonania spłaty w każdym przypadku poprzedzało przewidzianą w art. 75 pr.bank. możliwość wypowiedzenia przez bank umowy kredytu.

Uregulowania zawarte w art. 75c pr.bank. mają jednak zastosowanie do umów kredytowych, które zostały zawarte przed nowelizacją z 25 września 2015 r., która weszła w życie 27 listopada 2015 r., ale tylko wówczas, gdy bank ma zamiar wypowiedzieć umowę po tej dacie zgodnie z rozwiązaniami zawartymi w art. 75 pr.bank. i wezwać dłużnika do spłaty zobowiązania.

W niniejszej sprawie zatem, twierdzenia skarżącego na temat błędnego pominięcia przez Sądy *meriti* reguł sformułowanych w art. 75c pr.bank. okazały się nieuzasadnione.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., oddalił skargę kasacyjną oraz na podstawie art. 108 § 1, art. 98 i art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. rozstrzygnął o kosztach postępowania kasacyjnego.

Maciej Kowalski

Jacek Grela

Krzysztof Wesółowski

[SOP]

[ms]